

David bij Saul en gevlucht

Thema: De man naar Gods hart

1 Samuël 16: 14-23 en 1 Samuël 19: 1-18

a. De Geest des HEEREN wijkt van Saul (1 Sam. 16: 14-23)

UITLEG VAN DE TEKST

Na de zalving is de Geest van de HEERE vaardig geworden over David. Onmiddellijk daarop wordt verteld hoe die Geest wijkt van Saul. Daarentegen krijgt een boze geest bij vlagen heerschappij over hem. Die boze geest staat ook onder het bestuur van de HEERE; het wordt een boze geest Gods genoemd. Nu de Geest van de HEERE wijkt, ontstaat er een leegte die opgevuld wordt door een boze Geest. We kunnen hierbij denken aan angstpsychosen en vlagen van waanzin. De dienaren van Saul zoeken de genezing in de muziek. Harpspel zal kalmerend kunnen werken. Het is opvallend hoe de muziek betrokken wordt geacht op de geestelijke werkelijkheid. Vgl. ook 2 Kon. 3: 15. Hier moet de muziek de werking van een boze geest terugdringen. Een van de knechten kent een zoon van Isaï die mooi op de harp kan spelen. De knecht roemt ten overstaan van Saul ook andere eigenschappen van David. Hij zal een dapper krijgsman kunnen zijn. Misschien dat hij iets heeft geweten van Davids gevechten met wilde dieren. Hij is ook een knappe man. Voor hem blijkt uit alles, dat de HEERE met David is. Daarmee beëindigt hij zijn aanbeveling (vers 18).

Zo wordt David aan het hof van Saul genodigd. Vader Isaï geeft hem een ezel, brood, een zak wijn en een geitenbokje mee als geschenk aan Saul. Wanneer David voor de koning verschijnt en voor hem gaat spelen, gaat deze veel van hem houden. David wordt zelfs benoemd tot Sauls wapendrager. De tevredenheid van Saul over David is zelfs zo groot,

dat hij aan Isaï vraagt om David bij hem in dienst mag blijven (vers 22). En inderdaad wijkt bij het spel van David de boze geest van Saul.

TER OVERWEGING

God leidt alle dingen. Ogenschijnlijk is het toevallig dat Saul aanvallen krijgt en dat er omgezien moet worden naar een muzikaal begaafd iemand. En dat dan net een knecht van Saul David kent. Maar het is ons duidelijk dat de hand van de HEERE achter alles is. David wordt naast Saul geplaatst. Hij wordt diens rivaal. Hij zal hem straks opvolgen. Daarbij kan hij ook enige ervaring opdoen aan het hof en straks in de strijd met de Filistijnen.

Deze leiding van God mag voor ons en voor de kinderen tot vertroosting zijn. Wie door het geloof in de Heere Jezus Christus God tot zijn Vader heeft, is geborgen voor tijd en eeuwigheid. Door alle moeilijkheden in ons leven heen maakt Hij het goed, eeuwig goed.

Ook in onze tijd heeft muziek grote invloed, ten kwade, maar ook ten goede. Met de kinderen kan gesproken worden over wat David gespeeld zou kunnen hebben. Is hij het niet die heel veel psalmen heeft gemaakt?

GELOOFSLEER

- Als we niet geleid worden door de Geest van de HEERE, dan zijn we nog slaven van de macht van de duisternis. We mogen de kinderen erop wijzen dat in de doop God Zijn Geest aan ons beloofd heeft. Om die Geest van God mogen we Hem vragen.

- Met de kinderen kan worden doorgesproken over Gods vaderlijke voorzienigheid (Heidelbergsche Catechismus, zondag 10). Hij leidt vaderlijk ons leven en daar mogen we ons gelovig aan overgeven.

b. David vlucht (1 Sam. 19:1-18)

VOORAF

Voor deze zondag staat 1 Sam. 19 op het rooster. Het is goed om vooraf het hoofdstuk dat er tussen ligt, 1 Sam. 18, kort te bespreken. De verbinding tussen de geschiedenis uit 1 Sam. 16 en 1 Sam. 19 kan gemaakt worden door te vertellen dat Saul niet altijd vriendelijk is gebleven. Veel later probeerde Saul David te doden.

Terwijl Jonathan, de zoon van Saul, aan David zijn vriendschap betuigt, komt er bij Saul zelf steeds meer haat. Er wordt een boze geest over Saul vaardig (vers 10). Een boze geest die hem aanzet tot boze plannen. In vers 10 staat dat hij 'profeteerde'. Dat moeten we niet zo opvatten dat Saul een profeet van God werd. 'Profeteren' betekent hier 'hij raasde'. Tot tweemaal toe wordt de boosheid zo hevig, dat Saul David wil doden. Dat lukt niet. Nu gaat Saul inzien dat de Heere David bewaart! Hij ziet dat de Heere met David is (vers 12).

In het tweede gedeelte van 1 Sam. 18 zien we dat de belofte van Saul, die hij gedaan had rond de strijd tegen Goliath, wordt ingelost. Degene die Goliath overwinnen zou, werd de schoonzoon van de koning.

Saul gaat nu David beledigen door zijn oudste dochter aan een ander (Adriël) te geven. Wanneer Saul daarna hoort dat Michal, zijn dochter, David liefheeft, ziet hij een opnieuw mogelijkheid om David te doden. David zelf echter weet niet of hij wel de schoonzoon van de koning kan worden. Hij is arm en kan geen bruidsschat betalen. In het Oosten was en is het gebruikelijk dat de aanstaande schoonzoon en zijn familie geld of geschenken geeft om een vrouw uit een andere familie te trouwen. Saul wil echter geen bruidsschat. Hij heeft een ander voorstel: om Michal tot vrouw te krijgen moet David honderd Filistijnen doden. Saul hoopt dat dit niet zal lukken, maar dat David zelf gedood zal worden. De boze opzet van Saul lukt niet. David wordt door de Heere bewaard. David verslaat geen honderd, maar tweehonderd Filistijnen. Als beloning krijgt David nu Michal, de dochter van Saul, tot vrouw.

UITLEG VAN DE TEKST

Het blijft geen geheim meer dat Saul een geweldige hekel heeft aan David. Hij spreekt er met anderen over (vers 1). Ook Jonathan wordt op de hoogte gebracht van de plannen van zijn vader. Opnieuw blijkt Jonathans liefde voor David. Hij waarschuwt David voor de boze plannen (vers 3) en tegelijk probeert hij zijn vader tot andere gedachten te brengen. Hij herinnert Saul aan Davids overwinning op Goliath (vers 5) en aan de blijdschap die er toen was. Waarom zou Saul nu onschuldig bloed vergieten? David heeft toch niets kwaads gedaan (vers 5)? Saul belooft nu dat David niet gedood zal worden. Hij zweert zelfs! Maar hij meent het niet. Zo ver is Saul nu al van God afgeweken, dat hij zelfs de naam van God misbruikt (zie Heidelbergse Catechismus, zondag 36 over het derde gebod). Dat Saul het helemaal niet meent, komt spoedig uit. Hij probeert David te doden wanneer deze op zijn harp speelt. Weer wordt David bewaard. De hand des Heeren beschermt hem. Saul zendt zijn soldaten achter David aan om hem gevangen te nemen. Zij omsingelen het huis van David en Michal en zij zullen hem de volgende morgen doden. Maar Michal kiest de kant van David en laat hem ontsnappen. Zij bedenkt een list om David te helpen vluchten. Hun huis stond waarschijnlijk op de muur in Gibeon Benjamin, waar ook Saul woonde. Michal laat David door een venster neer om te vluchten. Om de soldaten van haar vader op te houden in hun achtervolging legt zij een beeld (waarschijnlijk een terafim) in Davids bed. Het geitenhaar kan geïdentificeerd hebben als insectenscherm of het moet de suggestie gewekt hebben als een haardos.

Wanneer voor de eerste keer de soldaten van Saul komen, zegt Michal dat David ziek is. Dan gaan de soldaten weg. Maar Saul vertrouwt het niet. Hij geeft nu bevel om David te 'beziën' (vers 15). Ze moeten nu nauwkeurig kijken hoe het met David is. En al is David nog zo ziek, hij moet naar de koning gebracht worden. Desnoods met bed en al. Dan blijkt dat Saul door zijn eigen dochter bedrogen is. Michal verontschuldigt zich bij haar boze vader met een noodleugen. David zou haar bedreigd hebben.

David is ondertussen gevlucht naar Samuël (vers 18). Samen met Samuël vlucht David naar Najoth. Dat was een plaats waar een groep profeten woonde.

TER OVERWEGING

Wat brengt jaloersheid allemaal niet teweeg?! Heel veel mensen kunnen anderen niet verdragen, omdat die het beter hebben dan zij. Zijn wij ook jaloers op anderen? Dan zullen we ze misschien niet letterlijk doden, maar dan kunnen we anderen wel

dood-kijken of doodzwijgen. Er is echter ook een positieve jaloersheid! Die is er wanneer we heilig jaloers (begerig) worden op datgene wat er van David staat: 'en de Heere was met hem' (1 Sam. 18: 14b). Daar mogen we jaloers op zijn en anderen jaloers op maken.

Niet is er veranderlijker dan een mens! De ene dag is hij boos, de andere dag is hij vriendelijk. Zo is het bij Saul. Arglistig is het mensenhart! We kunnen daarom op mensen niet vertrouwen. In Psalm 146 zingen we: 'Vest op prinsen geen betrouwen, Waar gij nimmer heil bij vindt; Zoudt g' uw hoop op mensen bouwen?' De Enige Die we echt vertrouwen kunnen, is de Heere. De Heere is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid. Hij zegt vandaag geen 'ja' en morgen 'nee'. God is de Waarachtige! Hij is de Getrouwe. Daarom blijft Hij David bewaren in tijden van nood.

Ontroerend is de pleitrede van Jonathan. Het zou menselijk gezien veel begrijpelijker zijn geweest als Jonathan zijn vader had gestimuleerd in zijn moordplannen. Het ging toch ook om zijn positie. Maar wie de Heere vreest, leert van zichzelf afzien.

In de eerste plaats zien we hier dat de bedrieger wordt bedrogen. Wie een kuil graaft voor een ander...! In de tweede plaats is hier een treffende vergelijking tussen David en de meerdere David. David krijgt geen rust. Hij moet nu steeds weer vluchten. Was het zo ook niet met de Heere Jezus? Hij sprak: 'De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels hebben nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets, waar Hij het hoofd op neer kan leggen.' Wie Hem volgt, zal steeds merken dat er gevaren komen. Mensen kunnen het ons moeilijk maken. De duivel zal alles op alles zetten om ons ten onder te brengen. Maar de Heere bewaart de Zijnen. 'Die in de schuilplaats des Allerhoogste is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.'

GELOOFSLEER

Met de kinderen kan naar aanleiding van deze geschiedenis worden doorgesproken over:

- Gods zorg en bewaring.
- Gods waarachtigheid en het feit dat de Heere van ons oprechtheid en waarachtigheid vraagt. God heeft lust tot waarheid in het binnenste (Psalm 51). De Heere vraagt van ons dat wij eerlijk zijn.

